

Templed ar gyfer Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Teitl / Darn o waith:	Canllawiau Anstatudol ar gyfer Awdurdodau Lleol ar Addysg Ddewisol yn y Cartref
Rhif SF / LF cysylltiedig (os yw'n berthnasol)	LF/HL/0267/14
Enw'r Swyddog:	Gemma Wilks
Adran:	Yr Adran Addysg a Sgiliau
Dyddiad:	29/04/15
Llofnod:	

Byddwch cystal â chwblhau'r ffurflen hon a'i chadw ar gyfer eich cofnodion ar iShare. Efallai y gofynnir ichi ddangos y ddogfen hon yn ddiweddarach i brofi eich bod wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd o roi sylw dyledus i hawliau plant ee ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth, i ddibenion monitro, neu fel gwybodaeth i'w hadrodd i'r Cynulliad.

Ar ôl ei gwblhau, dylech hefyd anfon copi o'r Asesiad ymlaen at Dîm Gweithredu'r Mesur at ddibenion monitro gan ddefnyddio'r blwch postio pwrpasol CRIA@cymru.gsi.gov.uk

Os nad yw swyddogion yn sicr ynghylch cwblhau Asesiad neu beidio, dylent bob amser geisio cyngor gan Dîm Gweithredu'r Mesur trwy anfon unrhyw gwestiynau ymlaen i'n blwch postio CRIA@cymru.gsi.gov.uk

Efallai y dymunwch groesgyfeirio gydag Asesiadau Effaith eraill a gyflawnwyd.

Noder. Rhaid cyhoeddi pob Asesiad a wneir yn ôl deddfwriaeth. Bydd pob Asesiad anneddfwriaethol yn cael ei restru ar wefan Llywodraeth Cymru a rhaid iddo fod ar gael ar gais. Caiff Gweinidogion eu hannog, fodd bynnag, i gyhoeddi pob Asesiad a gwblheir.

Chwe Cham at Sylw Dyledus

Cam 1. Beth yw'r darn o waith a'i amcan(ion)?

Disgrifiad byr o'r darn o waith

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn y gall pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru gyflawni eu potensial gyda chymorth a chefnogaeth ysgolion a gwasanaethau cymorth addysgol o ansawdd uchel. Bydd y mwyafrif llethol o deuluoedd yng Nghymru yn dewis anfon eu plant i'r brif system addysg.

Fodd bynnag, mae yna leiafrif o rieni sy'n dewis addysgu eu plant gartref. Gelwir hyn yn Addysg Ddewisol yn y Cartref. Yn 2012 cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar gynigion deddfwriaethol i gyflwyno system gofrestru a monitro orfodol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n cael eu haddysgu gartref. Ar ôl ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad, penderfynodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau beidio â bwrw ymlaen â'r ddeddfwriaeth. Fodd bynnag, fe wnaeth y Gweinidog benderfynu bod angen diweddarau'r wybodaeth ynghylch y gymuned Addysg Ddewisol yn y Cartref yng Nghymru, a bod angen diweddarau'r canllawiau.

Beth yw'r amserlen ar gyfer cyflawni hyn?

Mewn datganiad ysgrifenedig, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau y byddai canllawiau anstatudol yn cael eu datblygu erbyn Mai 2015, gyda'r bwriad o ymgynghori arnynt. Byddai hyn yn helpu awdurdodau lleol i greu cysylltiadau adeiladol gyda'r gymuned sy'n dewis addysgu eu plant gartref. Ymgynghorir ar y canllawiau am wyth wythnos a rhagwelir y caiff y fersiwn derfynol ei chyhoeddi ym Medi 2015.

Pwy yw'r rhai y bwriedir iddynt elwa?

Ymhlith eraill, bwriedir i'r canlynol elwa:

- Plant sy'n cael eu haddysgu gartref a'u teuluoedd (gan gynnwys teuluoedd sipsiwn a theithwyr, lleiafrifoedd ethnig a phlant ag anghenion addysgol arbennig);
- Awdurdodau Lleol;
- Sefydliadau sydd â chyfrifoldeb dros blant.

A yw'n debygol y bydd y darn o waith yn effeithio ar blant?

Amcan penodol y darn hwn yw creu canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol i gefnogi teuluoedd sy'n addysgu eu plant gartref, er mwyn gwella eu darpariaeth a chanlyniadau addysgol y dysgwyr.

A fydd y gwaith yn cael effaith ar grŵp penodol o blant? Os felly, wnewch chi ddisgrifio'r grŵp yr effeithir arnynt?

Bydd – amcan y darn hwn yw cefnogi grŵp eang ac amrywiol o blant a phobl ifanc y mae eu rhieni wedi dewis eu haddysgu gartref.

Cam 2. Dadansoddi'r effaith

Rydym o'r farn y bydd y canllawiau a ddarperir i awdurdodau lleol ar gefnogi'r gymuned addysg ddewisol yn y cartref yn cael effaith gadarnhaol ar blant sy'n cael eu haddysgu gartref.

Ymhlith yr effeithiau cadarnhaol y gallent eu cael ar blant, pobl ifanc a'u teuluoedd mae:

- Mwy o eglurder ynghylch y ddeddfwriaeth mewn perthynas ag addysgu yn y cartref;
- Mwy o eglurder ynghylch hawliau, rolau a chyfrifoldebau awdurdodau lleol mewn perthynas ag addysgu yn y cartref;
- Dull mwy cyson ledled Cymru o gydgyssylltu rhwng awdurdodau lleol a theuluoedd sy'n addysgu eu plant yn y cartref, er mwyn osgoi "loteri cod post" – bydd y canllawiau yn tynnu sylw at arferion da awdurdodau lleol;
- Eglurder ynghylch y cymorth sydd ar gael iddynt gan awdurdodau lleol.

Byddwn yn monitro ac yn mesur llwyddiant drwy gyfathrebu ac ymgysylltu'n barhaus ag awdurdodau lleol, y rheini sy'n addysgu eu plant gartref a'r dysgwyr eu hunain.

Oedd angen ichi gyd-drafod â phlant a phobl ifanc a/neu randdeiliaid i geisio eu barn gan ddefnyddio dulliau ymgynghori neu gyfranogi?

Oedd. Lluniwyd dogfen ymgynghori hawdd ei darllen i blant a phobl ifanc fel rhan o'r cynigion deddfwriaethol gwreiddiol yn 2012. Gan adeiladu ar yr adborth gwreiddiol, gwnaed gwaith maes helaeth wrth ddatblygu'r canllawiau anstatudol. Pwrpas yr ymgysylltu oedd cael barn rhanddeiliaid allweddol, awdurdodau lleol, cymunedau addysg ddewisol yn y cartref a sefydliadau sydd â chyfrifoldeb dros blant. Drwy glywed safbwyntiau nifer fawr o rieni a phlant sy'n addysgu/cael eu haddysg gartref, a'r rheini sy'n gyfrifol am eu cefnogi, roeddem yn gobeithio cael gwell dealltwriaeth o'r prif faterion, er mwyn ein helpu wrth ddatblygu'r canllawiau newydd.

Oes angen ichi baratoi fersiynau addas i blant o gynigion/ymgynghoriadau?

Oes – bydd fersiwn addas i blant o'r ddogfen ymgynghori yn cael ei chreu.

Cam 3. Sut mae eich darn o waith yn cefnogi ac yn hyrwyddo hawliau plant?

Mae cefnogi a hyrwyddo hawliau plant yn egwyddor ganolog yn y canllawiau anstatudol. Eu prif flaenoriaeth yw sicrhau'r canlyniadau gorau i blant a phobl ifanc sy'n cael eu haddysgu gartref drwy ddatblygu partneriaethau adeiladol rhwng y teuluoedd a'r awdurdodau lleol. Mae'r erthyglau isod yn arbennig o berthnasol:

Erthygl 3 (Yr hyn sydd orau i'r plentyn): Yr hyn sydd orau i'r plentyn fydd y brif ystyriaeth wrth wneud penderfyniadau sy'n effeithio arno. Dylai pob oedolyn wneud yr hyn sydd orau i'r plentyn. Pan fydd oedolion yn gwneud penderfyniadau, dylent feddwl am sut y bydd eu penderfyniadau yn effeithio ar y plant. Mae hyn yn arbennig o berthnasol wrth wneud penderfyniadau sy'n ymwneud â chyllidebau, polisiau a chyfreithiau.

Erthygl 4 (gweithredu'r Confensiwn): Dylai llywodraethau wneud eu gorau glas i sicrhau bod pob plentyn yn cael mwynhau ei hawliau drwy greu systemau a phasio cyfreithiau sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod hawliau plant.

Erthygl 5 (cyfarwyddyd rhieni a gallu cynyddol plentyn): Dylai llywodraethau barchu hawliau a chyfrifoldebau rhieni a gofalmwyr i roi canllawiau a chyfarwyddyd i'w plentyn wrth iddo dyfu, fel y gall fwynhau ei hawliau'n llawn. Dylid gwneud hyn mewn ffordd sy'n cydnabod gallu cynyddol plentyn i wneud ei benderfyniadau ei hun.

Erthygl 12 (Parchu safbwynt y plentyn): Mae gan blant yr hawl i ddweud eu barn ynghylch yr hyn a ddylai ddigwydd pan fo oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnyn nhw, ac i'w barn gael ei hystyried.

Erthygl 18 (cyfrifoldebau rhieni a chymorth gan y wladwriaeth): Mae'r ddau riant yn rhannu cyfrifoldeb dros fagu eu plentyn, a dylent ystyried yr hyn sydd orau iddo bob amser. Dylai llywodraethau helpu rhieni trwy greu gwasanaethau i blant, a rhoi'r cymorth sydd ei angen ar rieni i fagu eu plant.

Erthygl 28 (mae gan blant yr hawl i addysg): Mae gan bob plentyn hawl i addysg. Dylai addysg gynradd fod am ddim a dylai gwahanol fathau o addysg uwchradd fod ar gael i bob plentyn. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas plant a'u hawliau. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.

Cam 4. Cefnogi'r Gweinidog a phenderfyniad y Gweinidog

Wrth roi cyngor a gwneud argymhellion i'r Gweinidog, ystyriwch:

- A yw'r cyngor i'r Gweinidog Addysg a Sgiliau yn cadarnhau bod yr Asesiad hwn wedi'i gwblhau? A oes unrhyw wrthdaro ag erthyglau'r CCUHP wedi eu darganfod?

Cam 5. Cofnodi a chyhoeddi'r canlyniad

Caiff yr Asesiad hwn ei gyhoeddi ar yr un pryd â'r ddogfen ymgynghori ar wefan Llywodraeth Cymru.

Cam 6. Adolygu'r darn o waith fel bo'r angen

Caiff yr asesiad hwn o'r effaith ei adolygu ar ddiwedd y cyfnod ymgynghori.

Cyllidebau

O ganlyniad i gwblhau'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant, a oes unrhyw effaith ar gyllidebau?

Mae'n bwysig, lle gwneir unrhyw newidiadau i gynlluniau gwario, gan gynnwys lle gwnaed dyraniadau ychwanegol, fod hyn wedi cael ei asesu a'i brofi fel rhan o'r broses Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant.

Nac oes

Rhowch unrhyw fanylion:

Monitro ac Adolygu

A oes angen inni fonitro / adolygu'r cynnig?	Oes
Os yn berthnasol: gosodwch y dyddiad adolygu	Medi 2015

**Gweler y dudalen nesaf am
Restr Gryno o erthyglau'r
CCUHP**

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn yn gyntundeb rhyngwladol sy'n gwarchod hawliau dynol plant o dan 18 oed. Ar 16 Rhagfyr 1991, cytunodd Teyrnas Unedig Prydain Fawr a Gogledd Iwerddon yn ffurfiol i sicrhau bod pob plentyn yn y DU yn cael yr holl hawliau fel y'u rhestrwyd yn y confensiwn.

Cafodd 'Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011' gefnogaeth unfrydol ar draws y pleidiau pan basiwyd ef yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru ar 18 Ionawr 2011. Cafodd Gymeradwyaeth Frenhinol ar 16 Mawrth 2011 a daeth i rym ar 16 Mai 2011.

Mae'n rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i'r hawliau a'r rhwymedigaethau sydd yn yr CCUHP a'i brotocolau dewisol.

Mae 54 o erthyglau yn y confensiwn. Mae Erthyglau 43-54 yn ymwneud â sut y dylai oedolion a llywodraethau weithio gyda'i gilydd i sicrhau bod gan bob plentyn hawl i'w hawliau. Mae'r wybodaeth a geir yma yn ymdrin ag erthyglau 1-42 sy'n cyflwyno sut y dylai plant gael eu trin.

I gael rhagor o wybodaeth am Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ewch i:
Wefan CCUHP Llywodraeth Cymru:
www.ccuhp.gov.wales

Clic - y Gwasanaeth Gwybodaeth a Chyngor Cenedlaethol i Bobl Ifanc:
www.diconline.co.uk/cym/newyddion

Gellir gweld 'Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011' yn:
<http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents>

CONFENSIWN Y CENHEDLOEDD UNEDIG AR HAWLIAU'R PLENTYN

www.ccuhp.gov.wales

Erthygl 1

Mae gan bob un dan ddeunaw oed yr hawliau sydd yn y Confensiwn hwn.

Erthygl 2

Mae'r Confensiwn yn gymwys i bob un, beth bynnag fo'i hil, ei grefydd, ei alluoedd, beth bynnag y mae'n ei feddwl neu'n ei ddweud a pha fath bynnag o deulu y daw ohono.

Erthygl 3

Dylai pob sefydliad sy'n ymwneud â phlant weithio at yr hyn sydd orau i bob plentyn.

Erthygl 4

Dylai llywodraethau ofalu bod yr hawliau hyn ar gael i blant.

Erthygl 5

Dylai llywodraethau barchu hawliau a chyfrifoldebau teuluoedd i gyfeirio ac arwain eu plant fel eu bod, wrth dyfu, yn dysgu sut i ddefnyddio'u hawliau'n briodol.

Erthygl 6

Mae gan bob plentyn hawl i fyw. Dylai llywodraethau ofalu bod plant yn goroesi ac yn datblygu'n iach.

Erthygl 7

Mae gan bob plentyn hawl i enw a gofrestrwyd yn gyfreithiol, hawl i genediglydd a hawl i adnabod ei rieni ac, i'r graddau sy'n bosibl, i dderbyn gofal ganddynt.

Erthygl 8

Dylai llywodraethau barchu hawl plant i enw, cenedligrwydd a chlymrau teulu.

Erthygl 9

Ni ddylid gwahanu plant oddi wrth eu rhieni oni ddydd yw hyn er eu lles nhw'u hunain, er enghraifft os yw rhiant yn cam-drin neu'n esgeuluso plentyn. Mae gan blant y mae eu rhieni wedi gwahanu hawl i gadw mewn cysylltiad â'r ddau riant, oni fyddai hyn yn niweidio'r plentyn.

Erthygl 10

Dylai teuluoedd sy'n byw mewn gwledydd gwahanol gael yr hawl i symud rhwng y gwledydd hynny fel y gall y rhieni a'r plant gadw mewn cysylltiad neu ddod at ei gilydd fel teulu.

Erthygl 11

Dylai llywodraethau gymryd camau i gadw plant rhag cael eu cymryd allan o'u gwledydd nhw'u hunain yn anghyfreithlon.

Erthygl 12

Mae gan blant yr hawl i ddweud eu barn ynghylch yr hyn a ddylai ddigwydd pan fo oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arny'n nhw, ac i'w barn gael ei hystyried.

Erthygl 13

Mae gan blant yr hawl i gael a rhannu gwybodaeth ar yr amod nad yw'r wybodaeth yn niweidio iddyn nhw ac i eraill.

Erthygl 14

Mae gan blant yr hawl i feddwl a chredu'r hyn a fyddant ac i arfer eu crefydd, cyhyd ag nad ydynt yn cadw pobl eraill rhag mwynhau eu hawliau. Dylai rhieni arwain eu plant yn y materion hyn.

Erthygl 15

Mae gan blant yr hawl i gydgyfarfod ac i ymuno â grwpiau a sefydliadau, oni ddydd yw hyn yn cadw pobl eraill rhag mwynhau eu hawliau.

Erthygl 16

Mae gan blant yr hawl i breifatrwydd. Dylai'r gyfraith eu cadw rhag ymosodiadau ar eu ffordd o fyw, eu henw da, eu teuluoedd a'u cartrefi.

Erthygl 17

Mae gan blant yr hawl i wybodaeth ddibynadwy gan y cyfryngau torfol. Dylai teledu, radio a phapurau newydd roi gwybodaeth y gall plant ei deall ac ni ddylent hybu deunyddiau a allai niweidio plant.

Erthygl 18

Dylai'r ddau riant rannu cyfrifoldeb dros fagu eu plant, a dylent ystyried yr hyn sydd orau i bob plentyn bob amser. Dylai llywodraethau helpu rhieni trwy ddarparu gwasanaethau i'w cefnogi, yn enwedig os yw'r ddau riant yn gweithio.

Erthygl 19

Dylai llywodraethau ofalu bod plant yn cael y gofal priodol, a'u cadw rhag trais, camdriniaeth ac esgeulustod gan eu rhieni neu unrhyw un arall sy'n edrych ar eu hól.

Erthygl 20

Rhaid i bobl sy'n parchu eu crefydd, eu diwylliant a'u hiaith edrych ar ôl plant na all eu rhieni ofalu amdanynt.

Erthygl 21

Pan fo plant yn cael eu mabwysiadu, yr ystyriaeth gyntaf yw'r hyn sydd orau iddyn nhw. Dylai'r un rheolau gael eu cymhwysu os yw'r plant yn cael eu mabwysiadu yn y wlad lle y'u ganwyd neu'n cael eu cymryd i fyw mewn gwlad arall.

Erthygl 22

Dylai plant sy'n dod i wlad fel fforduriaid gael yr un hawliau â phlant a anwyd yn y wlad honno.

Erthygl 23

Dylai plant sydd ag anabledd o unrhyw fath gael gofal arbennig a chefnogaeth fel y gallant fyw bywyd llawn ac annibynnol.

Erthygl 24

Mae gan blant yr hawl i gael gofal iechyd o ansawdd da ac i ddwr glân, bwyd maethlon ac amgylchedd glân er mwyn iddyn nhw gadw'n iach. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.

Erthygl 25

Dylai sefyllfa plant y mae eu hawurdod lleol yn hytrach na'u rhieni yn gofalu amdanynt gael ei hadolygu'n rheolaidd.

Erthygl 26

Dylai'r Llywodraeth roi mwyn o arian ar gyfer plant teuluoedd mewn angen.

Erthygl 27

Mae gan blant yr hawl i safon bywyd sy'n ddigon da i ddiwallu eu hangenion corfforol a meddyliol. Dylai'r Llywodraeth helpu rhieni na allant forddio darparu hyn.

Erthygl 28

Mae gan blant yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.

Erthygl 29

Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a doniau pob plentyn yn gyflawn. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, a'u diwylliant nhw ac eraill.

Erthygl 30

Mae gan blant yr hawl i ddefnyddio iaith ac arferion eu teuluoedd, p'un ai yw'r rhain yn cael eu rhannu gan fwyaf yr iaith neu beidio.

Erthygl 31

Mae gan blant yr hawl i ymlacio a chwarae, ac i ymuno mewn ystod eang o weithgareddau.

Erthygl 32

Dylai'r Llywodraeth gadw plant rhag gwaith sy'n beryglus neu a allai amharu ar eu hiechyd neu eu haddysg.

Erthygl 33

Dylai'r Llywodraeth ddarparu ffyrdd o gadw plant rhag cyffuriau peryglus.

Erthygl 34

Dylai'r Llywodraeth gadw plant rhag camdriniaeth rywïol.

Erthygl 35

Dylai'r Llywodraeth ofalu na chaff plant eu cipio neu eu gwerthu.

Erthygl 36

Dylai plant gael eu gwarchod rhag gweithgarwch a allai amharu ar eu datblygiad.

Erthygl 37

Ni ddylid trin plant sy'n torri'r gyfraith yn greulon. Ni ddylid eu rhoi mewn carchar gydag oedolion a dylid eu cadw mewn cysylltiad â'u rhieni.

Erthygl 38

Ni ddylai llywodraethau adael i blant dan byrtheg oed ymuno â'r fyddin. Dylai plant mewn parthau rhyfel gael gwarchodaeth arbennig.

Erthygl 39

Dylai plant sydd wedi cael eu hesgeuluso neu eu cam-drin gael help arbennig i adfer eu hunan-barch.

Erthygl 40

Dylai plant a gyhuddir o domi'r gyfraith dderbyn help cyfreithiol. Dylid defnyddio deddfyddau o garchar i blant ar gyfer y troseddau mwyaf difrifol yn unig.

Erthygl 41

Os yw cyfreithiau gwlad arbennig yn gwarchod plant yn well nag erthyglau'r Confensiwn, yna dylai'r cyfreithiau hynny aros.

Erthygl 42

Dylai'r Llywodraeth wneud y Confensiwn yn hysbys i bob rhiant a phlentyn.

WG16876